

Globalere examenprogramma's vmbo Groen bieden ruimte

Een uitdaging voor WPS-scholen

Competentiegericht. Dat is de essentie van de examinering en het onderwijsleerproces in het vmbo Groen in de nabije toekomst. Scholen die werken met het systeem van Werkplekkenstructuur & werkplekleren zullen daar goed mee uit de voeten kunnen. Dat is de verwachting van pilot-scholen met WPS, zo bleek op de negende gebruikersdag WPS/ Werkplekleren op 22 november in Amersfoort.

Met het thema 'Werkplekleren is competentiegericht' hadden de organisatoren – Cees de Jong van CPS (adviesgroep BVE Groen) en Kitty Veldscholten van het Ontwikkelcentrum – een rechtstreeks verband gelegd met de ontwikkeling van Het Groene Leertraject. Bedoeling was vooral dat de aanwezige docenten kennis konden nemen van de doelen en stand van zaken in dit traject en zicht zouden krijgen op de ruimte die het biedt aan scholen die met WPS werken.

Uitdaging

Het Groene Leertraject is het stimuleringsprogramma dat de AOC Raad in opdracht van het ministerie van LNV uitvoert, vertelde projectleider Marion van Neerven van KPCgroep. CEVO en Cito werken er aan mee. Doel ervan is om de examinering van de beroepsgerichte vakken in het vmbo Groen en daarvan afgeleid het onderwijsleerproces competentiegericht te maken. "Zo komt het beter tegemoet aan de behoefte van de leerling en de arbeids-

Veel aandacht voor de verhalen van scholen die deelnemen aan de pilot van het Groene Leertraject

markt van de toekomst en ontstaat er een doorlopende leerweg vanuit het vmbo Groen. Niet alleen naar mbo Groen maar ook naar andere mbo-sectoren en havo." In essentie komt het erop neer dat in navolging van de overige vmbo-sectoren het examenprogramma van het vmbo Groen globaler geformuleerd wordt en dat er een centraal examendeel komt. De 'globalisering' betekent dat scholen meer ruimte krijgen het onderwijs zelf in te richten. Daar-

naast zijn bij vmbo Groen 18 SHL-competenties toegevoegd als invulling van professionele vaardigheden. Het Groene Leertraject stimuleert scholen de ruimte van het globalere examenprogramma te benutten. Om onderwijs te ontwerpen dat aansluit bij de eigen visie, het type leerlingen, ontwikkelingen in de eigen regio en dat leidt tot een betere doorstroming naar het mbo. "Daarom," aldus Van Neerven, "pak die ruimte, realiseer uw ambitie en neem

uw verantwoordelijkheid.” Het stimuleringsprogramma verbindt en faciliteert scholen daarbij. Uitgangspunt is vraagsuring; scholen staan centraal. Leren van en met elkaar wordt daarbij gestimuleerd door allerlei activiteiten en evenementen: o.a. gesprekken met alle locaties, tweemaandelijks overleg projectleidersplatform, roadshows, themabijeenkomsten, conferenties en de website www.hetgroeneleertraject.nl.

Veel ruimte

Om welke competenties het in het Groene Leertraject gaat, hoe je die kunt beoordelen en hoe die competenties aan de WPS-modulen gekoppeld kunnen worden kwam ruimschoots aan bod tijdens de workshops op de gebruikersdag. De geprinte powerpoints, overzichten en toelichtingen vonden gretig aftrek. In totaal zijn 27 groene pilotscholen in augustus 2007 in leerjaar drie gestart met de ‘o-versie’ van het geglobaliseerde en competentiegerichte examenprogramma landbouwbreed. Negen ervan werken volgens de WPS-aanpak. Twee pilotscholen zonder WPS - CITAVERDE Roermond en Wellant Klaaswaal - lieten zien hoe ze denken de ruimte te gaan pakken die het Groene Leertraject biedt. De verschillen tussen deze twee vmbo-Groenvestigingen zijn hemelsbreed. Wellantcollege Klaaswaal werkt volgens de natuurlijk leren-aanpak, vertelde Eric de Bruin. Het onderwijs bij CITAVERDE Roermond is nog tamelijk traditioneel ingericht. Zo zijn de avo-vakken losgekoppeld van het overige onderwijs. Verbreding en verdieping zijn mogelijk. Ondanks die grote verschillen is de conclusie van zowel Eric de Bruin als Marion van Kempen van CITAVERDE dezelfde: we ervaren veel ruimte en kunnen onze eigen keuzes maken. Dat betekent overigens niet dat de invoering van competentiegericht onderwijs en examen in de pilot van het Groene Leertraject voor de school in Roermond probleemloos verloopt. De negatieve publiciteit over competentiegericht onderwijs maakt het de school bijvoorbeeld lastig. Ook het onderling afstemmen van vakken gaat moeizaam. En veel docenten vinden het moeilijk om

andere didactische werkvormen te hanteren. Volgens Van Kempen wegen die nadelen echter niet op tegen de voordelen die haar school in Het Groene Leertraject ziet. “Op de eerste plaats dat het niet moet maar mag. Dan gaan mensen juist meedoen. Verder dat de leerling centraal staat en niet de lesstof, er een doorlopende leerweg en een gemeenschappelijke taal met het mbo ontstaat en dat competentiegericht onderwijs in het vmbo een kans krijgt.”

Trial and error

Tijdens een ronde-tafelgesprek besprak Cees de Jong met enkele docenten vragen en knelpunten. Bij het onderwerp Het Groene Leertraject waren het vooral informatieve vragen. Bij WPS/Werkpleklers doken vooral grote en kleine problemen op. Over het lesmateriaal, over de rol van de docent en over competenties. De WPS-modulen zijn best goed, stelt een van de docenten, maar de leerlingen moeten nog teveel zelfstandig lezen. “De taligheid van die modulen is voor een aantal leerlingen toch wel een struikelblok.” Ook de tijd die aan modules besteed kan worden vindt hij kort. Een andere docent zegt niet bepaald gelukkig te zijn met WPS omdat hij constant moet coachen. “Ik mis de gesprekken met leerlingen en de evaluatie met collega’s.” Die opvatting wordt overigens niet echt gedeeld door andere bezoekers van de gebruikersdag. Rian van Doorn van het Varendonck College Asten/Someren is enthousiast over WPS. Haar school werkt er inmiddels vier jaar mee. “We hadden zeker in het begin allerlei problemen die je hier ook van andere scholen hoort. We zijn er ook nog lang niet, maar er is veel draagvlak en we zijn op de goede weg.” Het Twents Carmel College in Oldenzaal werkt ook al een aantal jaren met WPS. “Het is trial and error,” zegt Ruben Braakhuis, “maar zo’n gebruikersdag is heel nuttig. Je hoort hoe het op andere scholen gaat en wisselt ervaringen en lesmateriaal uit.” □

WPS en de gebruikersgroep

WPS/Werkpleklers is een didactische werkwijze die wordt ingezet bij de praktijkvakken in alle sectoren van het vmbo. In vmbo Groen wordt de werkwijze zowel intrasectoraal (landbouwbreed) als afdelingsgericht ingevuld, waarbij avo-vakken integreren. Kenmerken zijn zelfsturend lesmateriaal met zelfreflectie (modules ontwikkeld door CPS en Ontwikkelcentrum), praktijkgericht onderwijs waarin leerlingen actief bezig zijn, simulaties van praktijksituaties binnen en buiten de school en de coachrol van docenten. De wijze waarop scholen WPS in de praktijk realiseren verschilt onderling sterk. Dat kan ook niet anders: elke school verschilt immers.

Een kleine veertig groene vmbo-scholen zijn lid van de gebruikersgroep WPS/Werkpleklers. Ruim de helft daarvan betreft de groene afdelingen van OCW-scholen. De overige zijn aoc-locaties. In deze gebruikersgroep wisselen de scholen informatie en ervaringen uit, werken samen aan de ontwikkeling van lesmateriaal en vervullen een klankbordfunctie naar het auteursteam van het Ontwikkelcentrum. In najaar 2008 vindt bij CPS de tiende gebruikersdag plaats waar pilotscholen met WPS laten zien hoe zij Het Groene Leertraject vormgeven.

Informatie over de Gebruikersgroep WPS/Werkpleklers: Cees de Jong (c.de.jong@cps.nl) of Kitty Veldscholten (k.veldscholten@ontwikkelcentrum.nl)

De conceptversie van het geglobaliseerde examenprogramma Landbouw en Natuurlijke omgeving en de bijbehorende syllabi (beschrijving examenstof centraal examen) zijn beschikbaar op de website www.cevo.nl. Docenten kunnen daar deelnemen aan de digitale raadpleging over examenprogramma.